

Встрани от медийното внимание, ангажирано със скандала около КТБ, остана [манипулацията на някои от фактите за „народния съд“](#),

която неотдавна новоназначеният от премиера Орешарски зам.-председател на Държавна агенция „Архиви“ Върбан Тодоров направи в публичното пространство.

Случаят беше подробно отразен от [desebg.com](#)

[com](#)

с последващо публикуване на документи, опровергаващи тезите на висшия държавен служител, който се оказа

[внук на един от народните обвинители по Втори състав](#)

на „народния съд“, осъдил през 1945 г. 126 народни представители от 25-то Обикновено Народно събрание.

Сайтът продължава темата с коментара на евродепутата [Андрей Ковачев](#) (ГЕРБ/ЕНП), предизвикан от интерпретацията на фактите от страна на Върбан Тодоров.

Няколко събития от изминалата седмица ме накараха да се върна към „спонтанното“ извинение на Сергей Станишев, направено по време на съвместния митинг на БСП и ДПС на 16 ноември 2013 г.: „БСП имаме историческа вина пред българските турци – за Възродителния процес и се извиняваме за това“.

Едното събитие беше поведението на депутатите от БСП при внасянето на законопроекта за промени в Наказателния кодекс, които предвиждат отпадането на давността за престъпленията, извършени от комунистическия режим, включително и по време на „възродителния процес“.

Другото събитие беше „кървавото писмо“ на опозицията срещу Станишев, в което между другите неща те заявяват и следното: „Партията не успя да спечели битката за историческото минало, не успя да защити светлите страници на антифашистката борба и положителното и градивното в периода на бърза индустриализация, културно и социално развитие от 1944-1989 година“.

Но събитието, което истински ме възмути, беше изказването на новоназначения заместник-председател на Държавна агенция „Архиви“ Върбан Тодоров при представянето на новия проект на Агенцията, поставил си за цел да осигури достъп до документите за „народния съд“ чрез дигитализирането им.

Не бих желал, да навлизам в полето на вътрешнопартийните битки на БСП, но съм длъжен да изразя възмущението си, когато близкото минало се подменя с думи и действия, зад които няма никакви аргументи. На митинга миналата година, когато парламентът беше под обсада, БСП призна „историческата си вина“, но преди два дни депутатите от БСП отказаха да приемат, че тази „историческа вина“ може да има и юридическа форма.

Извинението е лесно, поемането на отговорност е трудно. Защото трудно мога да си представя доказването на историческа вина без юридически аргументи. Първото е въпрос на декларация, второто – на политическа воля. Става дума за елементарна политическа последователност, върху която се гради доверието на обществото. Ако тази последователност отсъства, отсъства и доверието.

Битката за историческото минало

Подозирам, че точно това извинение от миналата година имат предвид опозиционерите срещу Станишев, когато казват, че „партията не успя да спечели битката за историческото минало“. Вярно е, както е вярно, че през 90-те години СДС също загуби битката за историческото минало. Намирам това за позитивно, защото се надявам нито една партия никога повече да не успява да спечели „битката за историческото минало“. Тази фраза показва тоталитарни рефлексии, които явно са неизкореними сред българските представители в Партията на европейските социалисти.

В едно демократично общество не е работа на никоя партия да печели битката за миналото. Партиите се борят и спорят за бъдещето, а историците се борят и спорят за миналото. Близкото минало е животът на нашите родители. Нямам никакво съмнение, че през комунизма мнозинството от хората, а и мнозина от членовете на партията се живели почтено и достойно, не отричам техните лични успехи и постижения.

Но имам дълбоко съмнение в почтеността и достойнството на ръководството на комунистическата партия. Още по-големи съмнения имам в почтеността и достойнството на офицерите от Държавна сигурност. И нямам никакви съмнения какви биха били успехите и постиженията на всички тези почтени и достойни хора, ако България половин век не беше управлявана от този тоталитарен режим.

Подозирам какви са опорните точки, с които трябва да бъде спечелена „битката за историческото минало“. С думи, подобни на тези, изказани преди около месец от Антон Кутев, според когото „120 години всички напират срещу нас, особено през последните 24 години, но ние ги удържахме“. Без да спомене нищо за този период от близо половин век, когато имаше не партии, а Партия, а лидерите на всички тези партии вече не бяха между живите, благодарение на т. нар. Народния съд.

Истината за „народния съд“

Красноречив пример как трябва да бъде спечелена „битката за миналото“ беше изказването на заместник-председателя на Държавна агенция архиви Върбан Тодоров по време на представянето на дигиталния проект за публикуване на документите от т. нар. Народен съд. Сам по себе си един много полезен и необходим проект, който се надявам да накара много хора да се запознаят отблизо с този трагичен момент от българската история.

В изказването си г-н Върбан Тодоров, пред погледа на своя началник – г-н Иван Комитски, отбеляза, че на „народния съд“ продължава да се гледа от „позицията на засегнати и незасегнати“. И че този проект трябва да стимулира безпристрастния подход към този момент от близката ни история. Да помогне да бъдат разсеяни митовете и спекулациите около него.

След като с половин уста признава наличието на „политически натиск“ над съдебните състави, той се впуска в пространни обяснения – процесът бил издържан и „воден в руслото на буржоазното законодателство“ (защото „имаме следствие, имаме адвокати, защитници, право на свидетели, събиране на доказателства, право на последна дума“), осъдените от Народния съд не били реабилитирани в годините на прехода, за да стигне накрая до прозрението, с което може би се надява да спечели „битката за историята“:

Да пресмяташ човешките животи в проценти

„Евентуален друг мит, е че Народният съд в сравнение с други държави е един от най-тежките. С най-много присъди. И това не е така. Аргументът, който веднага се дава е Нюрнбергският съд, който издава 12 смъртни присъди. Зависи как гледате. Този съд е само за 24 елитни немски фигури и срещу тях са издадени 12 смъртни присъди. Като изражение това прави 50 процента. Докато този съд дава около 20 процента смъртни присъди. Това е горе долу картинката за народния съд.“

Без да обясни връзката между „политическия натиск“ и издадените от „народния съд“

БСП показа, че си остава БКП

Написано от Андрей Ковачев
Сряда, 16 Юли 2014 10:24

присъди. Без да каже и дума, че в този момент България е окупирана от Червената армия. Без да обясни, че адвокати, защитници, следствие, събиране на доказателства и последна дума има във всеки един показан сталински процес. Без да каже, че 20-те процента смъртни присъди, издадени от т. нар. Народния съд, костват живота на 2730 души.

Подобно на Върбан Тодоров аз не съм юрист. За разлика от него не претендирам и да съм историк. Претендирам единствено да съм обикновен български гражданин, формирал мнението си за тези събития благодарение на общата си култура. За разлика от зам.-председателя на Държавна агенция „Архиви“ нямам нито претенцията, нито силата на духа, нито хладнокръвието да пресмятам човешките животи в проценти.

Мога само да попитам ако бащата или дядото на г-н Тодоров беше един от тези 20% (или 2730 души), дали той щеше да има силата да подхожда към „народния съд“ толкова безпристрастно? Защото в „народния съд“ има не само „засегнати и незасегнати“, има и палачи, и тази дума може да бъде употребена без никакво преувеличение. Ако под подход, лишен от емоции, г-н Тодоров разбира пресмятането на човешките животи в проценти, истински се надявам историята да бъде наука, заредена с емоции, за да може да бъде човечна наука.

И искрено съжалявам, че подобни изказвания хвърлят сянка на съмнение върху един

БСП показа, че си остава БКП

Написано от Андрей Ковачев
Сряда, 16 Юли 2014 10:24

наистина полезен проект, създаден с усилията на множество експерти от Държавна агенция „Архиви“. Намирам за недопустимо, дори скандално, експертните усилия на служителите в Агенцията да бъдат поставяни под съмнение от политическите пристрастия на нейните ръководители.

Ако през комунизма БКП и държава бяха неделими, то в оценката за това историческо минало те трябва да бъдат разграничени. Вярвам, че историците трябва да оценяват развитието на обществото, а не да защитават една или друга политическа партия. Както БСП не може да има монопол върху историята на комунизма, така и ДПС не може да има монопол върху интерпретацията на „възродителния процес“, или „Атака“ – върху българското Възраждане.